

3. Болонский процесс: концептуально-методологические проблемы качества высшего образования (европейский подход) : книга-приложение 3 / под науч. ред. д-ра пед. наук, проф. В. И. Байденко. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. – 380 с.

4. Заблоцька О. С. Реалізація компетентнісного підходу у вітчизняній освіті / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. – 2009. – Вип. 43: Педагогічні науки. – С. 58–63.

5. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики : монографія / Н. М. Бібік [та ін.] ; під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.

6. Красильникова В. А. Информационные и коммуникационные технологии в образовании : учебное пособие / В. А. Красильникова. – М. : Дом педагогики, 2006. – 231 с.

7. Зайцева О. Б. Информационная компетентность учителя образовательной области «Технология» / О. Б. Зайцева // Педагогика. – 2004. – № 7. – С. 17–23.

8. Козакова Г. О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті : монографія / Г. О. Козакова. – К. : ІЗМН, 1999. – 180 с.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.

© О.В. Добровольська, 2012.

УДК331.108.43.007.62

М.П. Головка, д-р техн. наук

О.В. М'ячиков, ст. викл.

Т.Л. Колесник, канд. техн. наук, доц.

ВИКОРИСТАННЯ РОЗГОРТАННЯ ФУНКЦІЙ ЯКОСТІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У СФЕРІ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Обґрунтовано важливість та необхідність оптимізації якості підготовки фахівців у сфері судово-товарознавчої експертизи. Отримані результати досліджень показали ефективність методу розгортання функцій якості в досягненні необхідного рівня якості підготовки фахівців, експертів у галузі судово-товарознавчої експертизи.

Обоснованы важность и необходимость оптимизации качества подготовки специалистов в сфере судебно-товароведной экспертизы. Полученные результаты исследований показали эффективность метода развертывания функций качества в достижении необходимого уровня качества подготовки специалистов, экспертов в сфере судебно-товароведной экспертизы.

Proved the importance and necessity of optimizing the quality of training in the field of forensic commodity expertise. The research results have shown the effectiveness of deployment functions as to achieve the required level of quality of training, experts in the field of forensic commodity expertise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток науки, техніки та нових технологій приводить до того, що для успішного розгляду та вирішення все більшої кількості справ у суді необхідно застосовувати спеціальні знання, які сприяють ухваленню законних та обґрунтованих судових рішень. Використання таких знань можливе і через призначення судово-товарознавчої експертизи, покликаної своїми спеціальними методами, прийомами та засобами сприяти встановленню обставин, які значущими для справи. Не випадково судова експертиза, різновидом якої є судово-товарознавча експертиза, вважається одним з правових інститутів, що зазнав істотних змін у зв'язку із оновленням кримінального та цивільного процесуального законодавств. У Кримінально-процесуальному кодексі України та Цивільному процесуальному кодексі України врегульовано порядок призначення та проведення судової експертизи, визначено процесуальний статус експерта, кваліфікаційні вимоги до експерта-товарознавця, відображено особливості дослідження висновку експерта та інше [1].

У сучасному світі проблема якості підготовки фахівців має універсальний характер. Вона за всіх часів була актуальною і особливо гострою є зараз, на етапі переходу до ринкової економіки. Від того, наскільки успішно вирішується проблема якості підготовки, залежить багато чого в економічному і соціальному житті тієї або іншої країни. Об'єктивний фактор, що пояснює багато глибинних причин наших економічних і соціальних труднощів, темпів економічного розвитку, що знижуються за останні декілька років, і причини підвищення ефективності виробництва й рівня життя в розвинених країнах Заходу – це, насамперед, висока якість у всіх сферах діяльності, у тому числі й освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кваліфікований судовий експерт за фахом – товарознавець – вміє запакуванню, швом, ниточкою відрізнити високоякісну продукцію (наприклад, одяг) від її імітації або фальсифікації.

Зважаючи на дані причини, якість підготовки випускників у ВНЗ за даною спеціальністю повинна відповідати існуючим нормам, прийнятим у світовій практиці, і бути основою конкурентоспроможності вищих навчальних закладів кожної країни.

Застосування механізму «розгортання функцій якості» (Quality Function Deployment – QFD) дозволяє поліпшити якість викладання й

увесь освітній процес у цілому з урахуванням побажань і потреб студентів, що є основою трансформації й поліпшення якості освіти у вищій школі.

Ідея розгортання функцій якості (РФЯ) виникла в Японії наприкінці 1960-х років. Сьогодні дана методологія завоювала світ, стала не просто одним із цікавих методів, але й увійшла до числа обов'язкових вимог міжнародних стандартів. До того ж сьогодні вже не лише промисловість, але й торгівля, будівництво, а також послуги (готелі, банки і т.д.), бізнес і система освіти шукають і знаходять для себе резерви необмежених можливостей у підході QFD, який пройшов шлях від методології до філософії забезпечення якості [2].

З метою застосування РФЯ для поліпшення якості навчального процесу була створена навчальна група з 5 осіб. Створена методика адаптована до навчального процесу університету на товарознавчому факультеті.

Мета та завдання статті. Використовуючи методику розгортання функцій якості, провести облік вимог і побажань (у питаннях, викладених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, побутових, соціальних, транспортних та інших) студентів. А також щодо питань всебічного поліпшення якості їх підготовки під час навчання на товарознавчому факультеті у вузі IV рівня акредитації на прикладі дисципліни «Судово-товарознавча експертиза». Студенти були ознайомлені з робочою програмою даної дисципліни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метод розгортання функцій якості – це експертний метод, що використовує табличний спосіб представлення даних, причому зі специфічною формою таблиць, які одержали назву «будиночки якості». Інакше кажучи, розгортання функцій якості гарантує, що побажання й потреби студентів враховані за допомогою інструмента, названого «будинком якості».

Суть методу – це система перетворення побажань (вимог) студентів у відповідні можливості ВНЗу на всіх етапах освітнього процесу. Розгортання функцій якості дозволяє задовольняти вимоги всіх сторін (студент–викладач–управлінський персонал і керівництво ВНЗу) у процесі планування існуючої системи освіти. Структура методики складається з 8 етапів.

Даний метод був застосований у процесі вивчення дисципліни «Судово-товарознавча експертиза», яка викладається на 5 курсі товарознавчого факультету Харківського державного університету харчування та торгівлі (ХДУХТ).

Охарактеризуємо перший етап даної методики (РФЯ):

1-й етап: Побудова «будинку якості» починається зі складання списку побажань (вимог) студентів стосовно існуючої методики викладання. Цей список утворює «ліву стіну» будинку.

Для збору побажань було проведено анкетування студентів 5 курсу товарознавчого факультету ХДУХТ. В анкеті розглядалися питання щодо походження товарів, використання інструктивних і нормативних документів з якості, визначення показників якості, що задовольняють споживчі вимоги, і сучасних методів приймання товарів. Загальна кількість студентів, які пройшли анкетування, склала 71 особу.

Обробивши варіанти відповідей на запитання анкети, одержали таблицю побажань студентів, зображену на рис. 1.

2-й етап: На другому етапі оцінюються побажання (вимоги) студентів по важливості (вагомості), тобто проводиться ранжирування побажань (вимог) студентів. Для цього необхідно оцінити рейтинги побажань, які були визначені на першому етапі. У результаті отримуємо числове значення рейтингу, що вказує на місце важливості яке займає в цьому ряді кожне з побажань (рис. 1).

3-й етап: Цей етап характеризується процесом розробки термінів (професійних, спеціальних, гуманітарних) та інших характеристик, наведених у освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) спеціальності «Товарознавець». Використовуючи специфічну термінологію, термінологічну мову, яку застосовують фахівці даної галузі, відбувається розуміння постановки завдання для фахівців. У результаті проведеної експертизи отримані наступні результати (рис. 1).

На 4-му етапі проводиться обчислення залежностей між побажаннями студентів і спеціальними характеристиками. Усередині «будинку» отримуємо матрицю, яка з'єднає в пари вимоги фахівців і побажання студентів. Під час створення матриці враховується запитання: як залежить дане побажання студентів від того, яке значення ми надаємо даній спеціальній характеристиці. Згідно з вимогами міжнародного регламенту, взаємозв'язок класифікується на сильний, середній, слабкий (рис. 1).

5-й етап: На цьому етапі над розробленою моделлю зводиться «дах», який показує, де ці вимоги до розробки можуть вступити в конфлікт або, навпаки, добре узгодяться між собою. Такі суперечливі характеристики позначаються знаком «мінус» і називаються «різноспрямованими». «Односпрямовані» – знаком «плюс». Надалі ця залежність буде враховуватися при оптимізації всієї системи (рис. 1).

6-й етап: На даному етапі розгортання функцій якості визначають вагові показники спеціальних характеристик, враховуючи

рейтинг важливості побажань – потреб студентів, а також залежність між первинними (побажання студентів) і (вторинними) спеціальними характеристиками. Для цього ми множимо вагомість кожної вимоги, тобто рейтинг на числовий показник зв'язку між вимогами студентів і спеціальними характеристиками, після чого одержуємо вагомість кожної спеціальної характеристики. Підсумовуючи отримані результати по всьому стовпцю таблиці, одержуємо значення мети. «Вторинні» спеціальні характеристики з найбільшим значенням мети вказують, на що саме в першу чергу слід звернути увагу (рис. 1).

7 етап: На даному етапі проводиться облік можливих обмежень на виконання спеціальних вимог, оскільки не всі значення (вторинних) спеціальних й інших характеристик досяжні. Тому в наступному рядку матриці проставляють експертні оцінки (висновку експертної ради фахівців: викладачів з даної дисципліни, психолога, менеджера, маркетолога й ін.).

Ці експертні оцінки служать для визначення потенційної можливості реалізованості тих значень (вторинних) характеристик, які в першу чергу прагнуть або повинні одержати студенти. Виконавши все викладене, у підсумку виходять скоректовані цільові значення спеціальних характеристик (рис. 1).

8 етап: Сутність цього етапу – облік впливу конкурентів. Проілюструємо ситуацію на прикладі 2-х конкурентів – це цілеспрямовано взяті дисципліни: «Експертиза товарів особистого призначення» (Конкурент 1), а також «Експертиза дорогоцінних металів та коштовного каміння» (Конкурент 2), які також викладаються на 5 курсі товарознавчого факультету ХДУХТ. Для аналізу стану справ з конкурентами, використовують діаграму, яку будують праворуч від матриці. Конкурентів оцінюють по тому, на скільки повно вони здатні виконати кожне, з виявлених анкетною, побажань студентів (рис. 1).

У результаті виконання вищевказаних процедур одержують вихідні дані для розробки рекомендацій з поліпшення якості викладання дисципліни, у нашому випадку «Судово-товарознавчої експертизи». Побудова заключної матриці Розгортання функцій якості, складається з 4 етапів, які в сукупності «розгортають» побажання студентів не тільки в спеціальні характеристики, але й специфічні в тому числі й побутові (рис. 2). Дана схема дозволяє простежити побажання студентів на всіх етапах переходу від одного «будиночка якості» до іншого та зберегти в первозданному вигляді ті вимоги, які найбільш важливі для студентів.

●
сильний зв'язок «9»◎
середній зв'язок «9»▽
слабкий зв'язок «9»

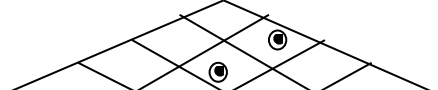
№	Побаження (вимоги) студентів	Рейтинг					конкурент 1			конкурент 2			
			1	2	3	4	+	+/-	-	+	+/-	-	
1	Хочу навчитися визначати походження товару	8							*				*
2	Хочу мати доступ до використання інструктивних та нормативних документів щодо якості товару	8		●		◎	*				*		
3	Хочу вміти визначати показники, які впливають на задоволення споживчих вимог	9	◎	▽	●			*				*	
4	Хочу навчитися проводити прийомку товару за якістю, використовуючи різні методи	7	▽	◎		●	*				*		
Значення цілі (бали)			106	102	72	87							
			367										
Потенційна реалізованість (п'ятибальна шкала)			5	5	5	5							
			5										

Рисунок 1 – Побудова «будинку якості»

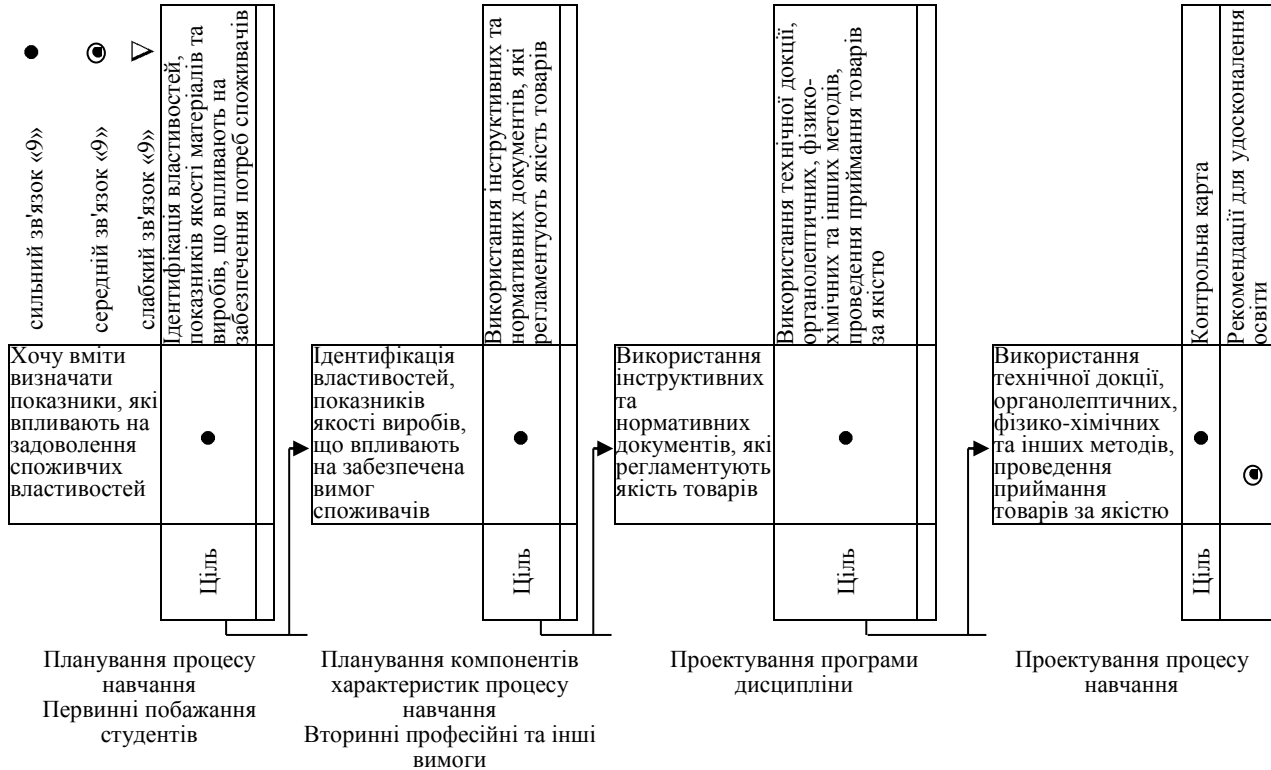

Рисунок 2 – Матриця розгортання функцій якості

Висновки. Досвід використання РФЯ, застосований нами в навчальному процесі, дозволяє з упевненістю стверджувати, що дана методика носить універсальний характер для всіх без винятку дисциплін. Результати проведених досліджень показали ефективність даного методу в досягненні необхідного рівня якості підготовки фахівців, експертів в галузі судово-товарознавчої експертизи.

Список літератури

1. Смирнова С. А. Судебнаяэкспертиза на рубеже XXI века. Состояние, развитие, проблемы / С. А. Смирнова – СПб., 2004. – 267 с.

2. Философские и социальные аспекты качества : Учебное пособие / Б. С. Алёшин [и др.]. – М. : Логос, 2004. – 438 с.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.

© М.П. Головка, О.В. М'ячиков, Т.Л. Колесник, 2012.